

Anesteziologia este o disciplină medicală relativ nouă. Domeniul aplicabilității, în sens actual, al acestei specialități cuprinde perioada perioperatorie.

Termenul de anestezie a fost folosit pentru prima dată în antichitate de Platon și a fost introdus, cu semnificația lui modernă, de către Wendel Holmes în 1846. Tradus, termenul este expresia acelei stări reversibile a organismului viu, în care este abolită orice senzație. Cu această semnificație, totuși termenul nu este corect folosit pentru tehnicile de analgezie loco-regională și aplicabil doar anesteziei generale.

Durerea, în pofida rolului benefic, de semnal împotriva amenințării de leziune a rămas, prin intensitatea excesivă, un dușman cu care omul a trebuit să lupte.

Încă din antichitate, medicina hipocratică folosea diferite extracte de plante (hioscina, scopolamină, opiumul) pentru combaterea durerii.

În anul 1839, Velpeau nota cu convingere: "a opera fără dureri este o himeră de care spiritul uman nu se va putea apropia". Marele chirurg francez nu știa cât de aproape se află de momentul când această himeră va fi ajunsă și folosită de om. La numai 3 ani de la afirmația lui Velpeau, în ziua de 30 martie 1842, Crawford William Long (1815-1878), a efectuat prima anestezie cu eter pentru extirparea unei tumori a regiunii suboccipitale. El nu și-a comunicat rezultatele, astfel încât, inventatorul anesteziei cu eter este considerat dentistul William T.G. Morton (1819-1868), care este autorul primei comunicări pe data de 16 octombrie 1846 (Figura Nr.1).

Figura Nr.1 Prima anestezie cu eter efectuată pe data de 16 octombrie 1846 de dentistul William T.G. Morton (1819-1868)

Dar, primul anestezist profilat este considerat englezul John Snow (1813-1858), care a funcționat ca “anestezist șef” al Londrei. El este autorul unei lucrări (“Despre inhalarea eterului în intervențiile chirurgicale”), în care descrie cinci stadii ale anesteziei cu eter la om. A părăsit apoi eterul, administrând peste 4000 de anestezii cu cloroform, fără nici un deces.

Anul 1848 înregistrează și primul accident anestezic în care o tânără de 15 ani “nu s-a mai trezit din anestezie”, prilej de mari controverse în jurul utilității și dezavantajelor metodei.

Paralel, s-au dezvoltat și modalitățile tehnice de administrare a anestezicelor. John Snow, în 1850, este primul care folosește un circuit cu reinhalare.

Prima intubație traheală a fost efectuată în 1871 de către Trendelenburg, care s-a folosit pentru aceasta de traheostomie.

În 1879, Mac Ewen practică prima intubație orotraheală.

Sfârșitul secolului XIX corespunde și primelor metode de analgezie locală și de conducere. Austriacul Karl Koller (1858-1914) și-a comunicat rezultatele cu privire la folosirea cocainei pentru analgezie locală în oftalmologie. Wolffer în Germania și Reclus în Franța descriu, concomitent și independent, analgezia prin infiltrație, iar Halsted și Hall analgezia tronculară.

În anul 1901 Landsteiner de la Universitatea din Viena descrie grupele de sânge ABO.

În anul 1905, Einhorn și Brown au sintetizat procaina. Brown este considerat părintele analgeziei locale.

Prima rahianestezie a fost realizată (accidental) de L. Corning, în 1894.

În 1899 August Bier a indus prima analgezie clinică spinală.

Printre cei care au practicat, cu rezultate bune, această metodă a fost și românul Thoma Ionescu (13 septembrie 1860 – 28 martie 1926), chirurg și anatomist, membru de onoare al Academiei Române, promotor al „rahanesteziei înalte”.

Tot Corning efectuează prima analgezie peridurală în anul 1885, tehnică perfecționată ulterior de către A. Sicard și F. Cathelin.

1910 -E.I. McKesson introduce prima masină cu flux intermitent de gaz și oxigen, cu posibilitatea reglării procentajului de gaze.

Curara a fost folosită, pentru prima dată, de către Arthur Lawen în 1912, în scopul reducerii cantității de eter, dar introducerea efectivă în anesteziologie se datorează lui Griffith (1942).

Prima jumătate a secolului XX este caracterizată ca o perioadă de căutări, în vederea satisfacerii dezideratelor anesteziei prin combinații medicamentoase cu nocivitate scăzută.

Wesse și Scharpf, în 1932, folosesc primul barbituric (Evipanul) iar Lundy, 2 ani mai târziu, introduce Pentothalul, deschizând era anesteziilor intravenoase.

1943 - Macintosh descrie laringoscopul cu lama curbă.

Cecil Gray descrie, în anul 1951, tehnica anesteziei relaxante. În anul 1957 este introdusă ataralgezia. În anul 1961, Mundeleer și De Castro introduc neuroleptanalgezia la început de tip I și apoi de tip II.

Paralel, s-au continuat și cercetările pentru obținerea anestezicelor volatile, superioare eterului. În anul 1959 Raventos folosește pentru prima dată la om, Halotanul (fluothanul), sintetizat în 1951 de Sucklings. Tot în 1959, Von Poznak experimentează Pentranul, iar 10 ani mai târziu, Dobkin introduce Ethanul. Îi urmează enfluranul (1972), isofluranul (1981), sevofluranul (1990) și desfluranul (1992), cele trei din urmă fiind considerate astăzi anestezicele volatile moderne.

Terapia intensivă (reanimare) apare ca disciplină medicală cu ocazia epidemiei de poliomielită din Danemarca și Suedia (1950), în care este folosită ventilația artificială, tehnică pe care anesteziștii o introduseseră deja pentru ventilația intraoperatorie. Ulterior, se constată și similitudinea de preocupări ale celor două discipline, fapt care determină exercitarea lor de către același specialist. Se acceptă chiar că anestezia este terapia intensivă intraoperatorie.

Dacă John Snow a fost considerat, la mijlocul secolului trecut, primul anestezist, recunoașterea oficială a noii specialități medicale a avut loc mult mai târziu.

Primul examen pentru diploma de anestezist s-a ținut în anul 1935, iar prima catedră de anestezie în Europa, condusă de profesorul Macintosh, s-a înființat în 1937.

O școală de anesteziști a funcționat, ca facultate, pe lângă Colegiul Regal de Chirurgie din Londra, iar recunoașterea oficială a statutului de specialitate s-a petrecut în anul 1948.

Creatorul școlii de anesteziologie din România este profesorul dr. George Litarczek. Personalitate proeminentă a medicinei românești, înzestrat cu o remarcabilă cultură enciclopedică, spirit inventativ și practic, profesorul Litarczek se numără printre specialiștii care au adus o contribuție deosebită la dezvoltarea anestezilogiei. Lucrările sale în domeniul anesteziei combinate și al variantei tehnice – anestezia secvențială – precum și în domeniul optimizării aparatelor de ventilație artificială sunt numai câteva dintre contribuțiile recunoscute ca priorități pe plan mondial.

Prima catedră de anestezie și terapie intensivă din România a fost înființată în anul 1975 la Spitalul Clinic „Fundeni” din București, condusă de prof. dr. George Litarczek.

Istoricul Anesteziei și Reanimării în Republica Moldova

1959 – primul specialist certificat în domeniu – Stanislav Poliuhov, Spitalul Clinic Republican.

1961 – formarea primei secții de Anesteziologie în cadrul SCR în următoarea componență: Stanislav Poliuhov – șef secție cu medicii Nicolae Burdila, Alexandru Florea, Grigore Bronștein.

1962 – începutul pregătirii medicilor în domeniu prin forma de specializare.

1975 – formarea Catedrei Anesteziologie și Reanimatologie în cadrul USMF, șef catedră – Stanislav Poliuhov (Figura Nr. 2), doctor habilitat în medicină, profesor universitar, Om Emerit în știință, care împreună cu primii săi colaboratori - Gh.Cazacu, A.Corcus, V.Rafulea, V.Ceban - a pus baza procesului didactic și cercetărilor științifice, a fost organizată Societatea Anesteziologie și Reanimatologie din Republica Moldova (Președinte Pr. Stanislav Poliuhov).

Figura Nr. 2. Stanislav Poliuhov , doctor habilitat în medicină, profesor universitar, Om Emerit în știință,

Pe parcurs, Catedra Anesteziologie și Reanimatologie a facultății de perfecționare a medicilor a fost condusă de profesorul universitar Vasile Grosu (1993-1997) (Figura Nr. 3) și de profesorul universitar Boris Pîrgari (1997-2005).

Figura Nr. 3. Vasile Grosu, doctor habilitat în medicină, profesor universitar

În anul 1991 a fost fondată a doua catedră Anesteziologie și reanimatologie a Facultății Rezidentiat și Secundariat Clinic (2007 - a Facultății Medicina Generală) de către ilustrul medic și savant, profesorul Valeriu Ghereg (1954-2005), care a pus bazele unei școli europene contemporane de anestezie și terapie intensivă (Figura Nr. 4)

Figura Nr. 4
Valeriu Ghereg,
doctor habilitat în medicină,
profesor universitar

După decesul tragic al Profesorului Valeriu Ghereg (24 februarie 2005), catedra a fost comasată cu catedra omonima a Facultății de Perfecționare a Medicilor, conducător fiind numit profesorul Boris Pîrgari, care a continuat și a dezvoltat principiile școlii contemporane de anestezie și terapie intensivă autohtone. Catedra Anesteziologie și Reanimatologie a activat astfel timp de aproximativ 2 ani, când a suportat o nouă lovitură, cauzată de decesul prematur al profesorului Boris Pîrgari pe data de 30 august 2007 (Figura Nr. 5).

Figura Nr. 5. Boris Pîrgari,
doctor habilitat în medicină,
profesor universitar

În 2007, Catedra Anesteziologie și Reanimatologie a Facultății Perfecționare a Medicilor este divizată în 2 catedre: Nr.1 în numele Valeriu Ghereg (șef catedră – Conf. univ. Sergiu Șandru, dr. în med.), a facultății Medicina Generală și Nr. 2, a facultății Perfecționare a Medicilor (șef catedră – Prof. univ. Victor Cojocaru, dr. hab. în med.).

Catedra Anesteziologie și Reanimatologie Nr.1 „Valeriu Ghereg” a facultății Medicina Nr.1 este amplasată în incinta Centrului Național Științifico-Practic în Domeniu Medicinii de Urgență și are în componența ei 4 Clinici de Anesteziologie și Reanimatologie: la Centrului Național Științifico-Practic în Domeniu Medicinii de Urgență, Institutul Oncologic, Spitalul Clinic de Copii „Emilian Coțaga” și cea din incinta Spitalului Municipal or. Balti.

Colaboratorii catedrei au elaborat programele de studii pentru studenți, rezidenții anesteziologi-reanimatologi și pentru medici-rezidenți de alte specialități, ce au în programul de studii modulul „Anesteziologia și Reanimatologia”.

Modulul „Anesteziologia și Reanimatologia”, destinat studenților, constă din 56 ore de lecții teoretice și seminare practice, unde viitorii specialiști fac cunoștință cu această specialitate.

Cursurile sunt ținute prin prezentare de cazuri clinice, conform metodologiei ISIA (Școala Internațională pentru Instructorii în Anestezie) a Federației Mondiale a Societăților de Anestezie. Sunt trecute în revistă cele mai importante și răspândite stări patologice cu evoluție critică.

O sală de computere permit studenților să-și autoevalueze cunoștințele, trecând un set de teste.

Pregătirea tinerilor specialiști se face în sălile de operație, în unitățile de terapie intensivă și reanimare ale clinicilor nominalizate și în cadrul cursurilor de Educare Medicală Continuă, organizate de către Societatea Anesteziologie și Reanimatologie din Moldova – Cursurile CEEA (Committee for European Education in Anaesthesiology ESA, Comitetul European pentru Educare în Anestezie Societății Europene de Anestezie), ISIA (Școala Internațională pentru Instructori în Anestezie) și Congresele Naționale și Internaționale (2007, 2009).